

Vogelwacht Utrecht

DE VOGELWACHT UTRECHT I N VOGELVLUCHT

BESTUUR

Er zijn van die momenten waarop mensen blij worden. Het komt ook voor dat die blijdschap een tijdje aanhoudt. Het afgelopen jaar waarin onze vereniging haar elfde lustrum vierde, was zo'n langdurig moment. Blijdschap was er bij het aantreden van voorzitter Bert van 't Holt en de bestuursleden Trees Weggemans en Eckhart Heunks. Met penningmeester Thierry Jansen, secretaris Frank Sidler en de bestuursmedewerkers Bert Geelmuijden (webmaster), Celine Roodhart (ruimtelijke ordening en ecologie) en Willem ten Broeke (verzending *de Kruisbek*, ledenadministratie en Twitter-account) vormden ze al snel een prettig samenwerkend en besluitvaardig team. Blijdschap was er ook rond de nieuwe vergadertijd. De bestuursbijeenkomsten vingen om 18.00 uur aan en duurden zelden langer dan twee uur. E-mailverkeer tussen de bestuursleden speelt een steeds belangrijker rol bij informatie uitwisseling en overleg bij eenvoudige beslispunten.

Ledenaantal

Het aantal leden, ereleden en donateurs is in 2013 met 21 afgenomen tot 819.

Ten opzichte van eind 2012 ging het ledenaantal bij de afdeling De Bilt/Zeist iets vooruit (+4) en alle andere afdelingen gingen licht achteruit: Amersfoort (-6), en Doorn/Driebergen (-3), Nieuwegein/IJsselstein (-8), Utrecht (stad) (-5) en Vechtplassen (-3).

VWU Ledenaantal per 31-12-2013				
Afdeling	leden	donateurs	ereleden	totaal
Amersfoort	149	3		152
De Bilt/Zeist	86	9		95
Doorn/Driebergen	100	11	1	112
Nieuwegein/IJsselstein	148	6		154
Utrecht-stad	167	9		176
Vechtplassen	113	2		115
Buiten afdelingen	11	3		14
<i>Totaal</i>	<i>774</i>	<i>43</i>	<i>1</i>	<i>818</i>

Bestuursactiviteiten

Naast de bestuursbijeenkomsten zijn de persoonlijke ontmoetingen met de leden van onze vereniging voor ons van grote waarde. Tijdens feestelijke en interessante momenten zoals de lustrum ALV van 16 maart 2013, de lustrumexcursie naar De Kreupel, de vaartocht op het Naardermeer met de leden van de coördinatiegroepen de lezingavond in het MEC in Nieuwegein kwam dat sterk naar voren. Maar ook het drie-partijen overleg tussen Vogelwacht Utrecht, IVN en Staatsbosbeheer met betrekking tot de zomervellingen op het Leersumse Veld, de bezoeken aan de coördinatiegroepen van Nieuwegein/IJsselstein en Vechtplassen en de diverse excursies waar één of meer bestuursleden aan deelnamen, hebben meerdere goede en belangrijke aandachtspunten opgeleverd voor het te voeren beleid. De nauwe verbondenheid met het redactieteam van *de Kruisbek* bood de mogelijkheid om nog sneller aan de wensen van de lezers tegemoet te komen. Verhalen uit het werkgebied, de achtertuin en verslagen van excursies kregen een hogere prioriteit.

De contacten van bestuursleden met de diverse instanties zoals Vogelbescherming Nederland, Milieuwerkgroep Houten, Botanische Tuinen Universiteit Utrecht, de cursusleiders van de vogelherkenningscursus voor beginners in Zeist, de verschillende beheergroepen van Staatsbosbeheer, onze juridisch adviseur, de Natuur en Milieu federatie Utrecht en de drukker van *de Kruisbek* zijn niet alleen als positief, maar vooral ook als nuttig ervaren.

Het Twitter-account kent zo'n zeshonderd volgers die in nu al meer dan duizend tweets, naast actuele verenigingsinformatie, een breed scala aan vogelgerelateerde onderwerpen aangeboden hebben gekregen. De website kent gemiddeld zestig unieke bezoekers per dag. Zij vinden naast algemene verenigingsinformatie, het actuele nieuws van de dag en het overzicht van excursies, lezingen, tellingen van binnen en buiten de vereniging, de verslagen van excursies en resultaten van de telposten in ons werkgebied.

Beleid

Het bestuur stelt zich in het komende verenigingsjaar opnieuw ten doel om de banden met de individuele leden te versterken, de coördinatie- en werkgroepen zo goed mogelijk te ondersteunen en op die wijze de bescherming van, het onderzoek naar en de educatie over vogels te bevorderen en daarmee het belang van de vogels en hun leefomgeving in de provincie Utrecht en daarbuiten op een zo goed mogelijke wijze te behartigen.

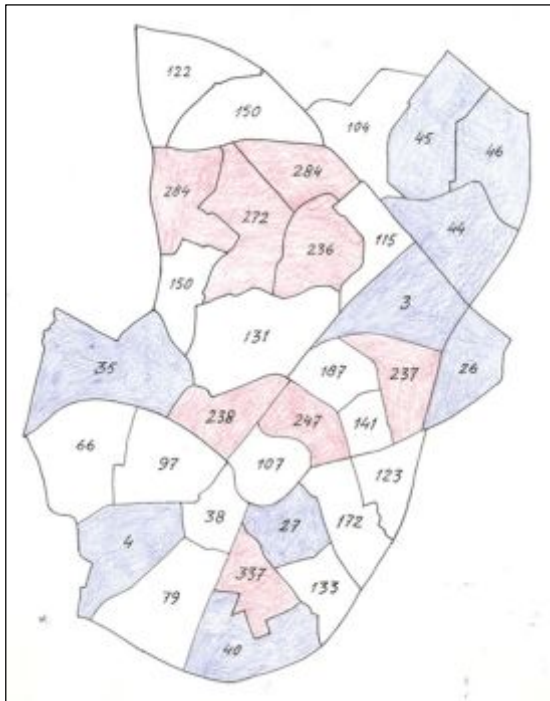
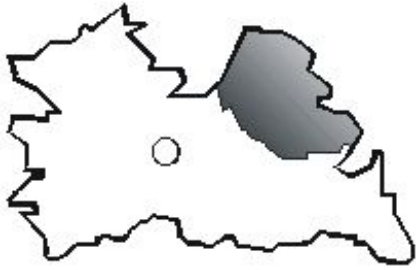
Frank Sidler - secretaris

AFDELINGEN

Afdeling Amersfoort

Een mus op de fiets,
hoe vind je zo iets!

De eerste twee weken van april 2013 werd de mussenstand van de gehele stad Amersfoort door enthousiaste musentellers in kaart gebracht. Doel was om aan de hand van de telgegevens een gemeentelijk "Soort-managementplan" op te stellen op grond waarvan gemeentelijk beleid aangaande het omgaan met de huismus kan worden gemaakt. Er kon

Dichtheden van huismussen per wijk in Amersfoort.

gaande kaart zijn de verschillende dichtheden per km² weergegeven. Opvallend was o.a. de hoge dichtheden rond het oude dorp Hoogland en het noordelijke deel van de binnenstad, maar ook het vrijwel ontbreken van huismussen in de industriegebieden en in het boomrijke "Bergkwartier" van Amersfoort.

een stagiair worden aangetrokken (Ken Jipping) die de gegevens heeft verwerkt en het uiteindelijke plan heeft geschreven. De organisatie en uitvoering van het veldwerk werd gecoördineerd door de Vogelwacht. Verder dachten we mee over de bevindingen en conclusies. Al in de winter werd gestart met het "ronselen" van vogelaars die aan dit project wilden deelnemen. Uiteindelijk werden er 33 waarnemers gevonden die bereid waren in hun wijk de kou van het vroege voorjaar te trotseren. Want koud was het zeker begin april!

Buiten het managementplan dat begin september klaar was, worden de ornithologische feiten mogelijk nog in een bijzonder artikel gepubliceerd. Op bij-

Lezingen

In april 2013 werkten we mee aan de IVN-Natuurgidsenopleiding door het verzorgen van een instructieavond en bijbehorende excursie. Het thema was: Vogels binnen het stadsbiotoop. In juni werd een tuinvogellezing gegeven voor de Mgr. Blomstichting in Amersfoort en verzorgde René de Waal een lezing voor Week-entref met de titel "Vreemde Vogels".

Programma

Voor 2013 werden er wederom 10 excursies gepland en georganiseerd. De lotgevallen van deze veldbezoeken en het excursieprogramma zijn steeds uitgebreid te lezen op www.vogelwerkgroepamersfoort.nl en in *de Kruisbek*.

Bosuil - Jan van der Greef

De fantastische nachtzwaluwen-excursie onder leiding van ons aller voorzitter Bert van 't Holt ligt nog vers in het geheugen, evenals ons weekend rond de boorden van het Lauwersmeer. Helaas hebben we dit jaar de altijd zeer goed bezochte, overboekte en traditionele uilenexcursie van december moeten laten vervallen door het ontbreken van een excursieleider.

Waar mogelijk sluit de vogelwacht aan bij de dienstregeling van de "Fietsboot" die heen en weer pendelt tussen de stad Amersfoort en het randmeer. Er wordt dan onderweg het nodige vertelt over de vogels die gezien worden tijdens de vaartocht over de Eem.

Komen en gaan

Reeds in 2012 verhuisde coördinator Luud Baas vanuit Amersfoort naar Heiloo in Noord-Holland. Maar ondanks zijn goede wil om het vogelwachtwerk in Amersfoort voort te zetten, bleek dit in 2013 geen haalbare kaart te zijn. Hij is er nog vaak en zal ook in de toekomst regelmatig onze excursies blijven bezoeken, maar hij heeft wel te kennen gegeven het coördinatiewerk te willen beëindigen.

Dit geldt ook voor onze rots in de vogelwachtbranding André van Keken. Na enig speurwerk blijkt dat hij precies 25 jaar geleden als coördinator bij de Vogelwacht afdeling Amersfoort aantrad. Voorwaar een jubileum om te vieren en dat zullen we ook uitgebreid gaan doen als we hem culinair gaan verwennen. Al die tijd is André excursieleider en aanmeldpunt geweest, bij weekendexcursies was hij de belangrijkste organisator en regelde hij de pecunia. Hij kwam met goede ideeën over nieuwe excursiepunten, had beleidsvisie over waar naartoe te gaan met de afdeling en was altijd bereid in te springen en op de bres te staan voor onze afdeling. Als zodanig zullen we hem flink gaan missen en moeten we voortaan zelf onze boontjes doppen. Als teamleider van het voetbalelftal van zijn jongste zoon is zijn zaterdag al weer grotendeels gevuld. André, namens alle vogelwachters: chapeau en onze oprechte dank voor al je inzet!

Onze afdeling prijst zich gelukkig René de Waal en Rien Jans als opvolgers te hebben gevonden voor de twee van het toneel verdwijnende heren. René, die al jaren lid is van onze vereniging, is een zeer ervaren vogelaar en een enthousiast natuurfotograaf die elke dag "mooiere" platen schiet. Rien is eveneens een bevlogen vogelaar en is tevens natuurgids bij het IVN. Beide heren hebben al blij gegeven om een frisse koers uit te willen zetten voor de afdeling. We zijn heel blij met hun komst die de leegte weer grotendeels opvult. Ook de plek binnen de Werkgroep Natuurlezingen Amersfoort (WNA), de samenwerking met IVN en KNNV, wordt door René ingevuld.

Website

Het tweede jaar dat de website van de afdeling Amersfoort van de Vogelwacht Utrecht (www.vogelwerkgroepamersfoort.nl) in de lucht is, is vooral aan de uitbreiding van de content gewerkt. Nieuwe projecten zijn toegevoegd, met name het tellen van huismussen en de toekomstige inventarisatie van Nimmerdor (2014). Er is een overzicht gemaakt van de vogelartikelen uit het tijdschrift "Te Velde" van de Veldbiologische Werkgroep Gelderse Vallei en Eemland (periode 1973-2008). Deze uitgaven zijn bovendien als pdf-bestand te lezen en te down-

loaden. Het vormen van een archief van vogelpublicaties wordt als een belangrijke functie van de website gezien. We doen hierbij graag nog een oproep om oude (Amersfoortse) vogelpublicaties of gegevensbestanden voor digitalisatie beschikbaar te stellen.

Daarnaast zijn er kleine veranderingen aan de lay-out doorgevoerd. Het aantal unieke bezoekers per maand is gemiddeld met ongeveer 50% toegenomen en was er in de maand juli een maximum van bijna 500 unieke bezoekers. Toch leuk, vinden wij!

Telpost

De vaste telpost aan het Hazewater is sinds 2011 (weer) actief in gebruik en meer dan regelmatig is er een vaste kern trektellers te vinden die met al hun zintuigen het firmament afspeuren naar stippen en geluiden. Ook hier grote bewondering voor het enthousiasme waarmee dat gedurende de voor- en najaarstrek bijna dagelijks, maar in elk geval wekelijks gebeurt. Al hun bevindingen zijn te bekijken op www.trektellen.nl en de teller van waargenomen soorten stond eind december op 183. Maar ze komen weer, dus ....

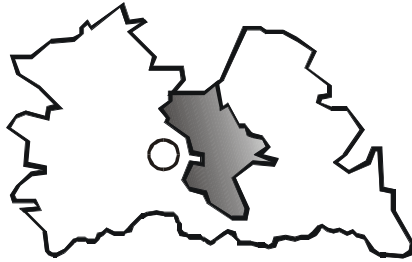
In de opmaat naar 2014

Ons team werd evenals vorig jaar aangevuld met Hanno Steenberg, de webmaster die de site van de Vogelwerkgroep Amersfoort steeds in prima conditie houdt. Hij zorgt dat er bij elk web-bezoek weer iets nieuws te beleven valt. Met een vierde coördinator zijn we inmiddels in gesprek en we hopen hier in het volgende jaarverslag goede berichten over te kunnen melden. Ook zijn we doende (in het verlengde van de "grote" excursieleiderspool) om een groep excursieleiders te formeren, die al dan niet gezamenlijk een excursie kunnen en willen begeleiden. We hebben inmiddels twee leden bereid gevonden (die aangetoond hebben dat ze dat ook uitstekend kunnen) om de weekendexcursie in het najaar van 2014 naar Zeeland te regelen en te organiseren.

In het voorjaar van 2014 wordt er gestart met een broedvogelinventarisatie van het landgoed-stadsbos Nimmerdor. Via Vogelnet@amersfoort.nl wordt iedereen hierover op de hoogte gehouden en worden er medetellers gezocht. Vele ogen en oren maken licht werk, dus Amersfoorters.... Ook mensen die gegevens hebben over dit stadsbos, spreken wij graag!

Afdeling De Bilt/Zeist

Na de "doorstart" in 2012 van onze afdeling kregen we het afgelopen jaar gelijk met wat tegenslag te maken. We namen gelijk al afscheid van één van de drie leden van de coördinatiegroep, zodat Ron Keet en René Alkema zijn overgebleven.

Excursieprogramma

Vol goede moed hebben we een redelijk succesvol excursie-programma kunnen aanbieden. We probeerden met name wat gebieden en gebiedjes in de buurt te bezoeken, zodat de excursies vaak beperkt kunnen blijven tot een ochtend of een avond. We hebben het idee dat we daarmee aan de vraag voldoen. We probeerden hierbij ook de beginnende vogelaar te bereiken en naast het scoren van vogels de totale natuurbeleving te laten voelen.

De excursies in het voorjaar waren trouwens wel heel erg koud. We moesten het (niet) doen met grutto's in de ijskoude Eempolder en roodborsttapuiten op de vlucht voor de kou op De Stulp. Gelukkig waren de excursies in het najaar van een beter weertype voorzien en viel er meer te beleven. In de Groene Jonker (op een vrijdagavond) namen we zo'n 7 waterrallen waar en in het waterwingebied van de Loenderveense Plassen zagen we krooneenden.

De natuurbeleving kwam goed tot zijn recht bij deze plassen. De boswachter van Waternet (Nico Bouman) maakte duidelijk dat er veel aan vogelbescherming wordt gedaan en dat dit hand in hand kan gaan met de productie van drinkwater. Het ontlokte hem tot de uitspraak dat we op het groenste en schoonste industrieterrein van Nederland waren. Ook de stilte in het afgesloten natuurgebied viel op en die stilte werd geheel niet verstoord tijdens onze tocht met de fluisterboot. Verder leerden we veel over de waterwinning en begonnen we heerlijk warm met koffie in het bezoekerscentrum met uitzicht op de plas.

Af en toe wordt ons gevraagd om vogelgebiedjes te inventariseren. Zo staat er een verzoek om drie keer per jaar (twee keer in het voorjaar en één keer in augustus) op de golfclub te Bunnik te inventariseren. Helaas hebben we tot nu toe niemand bereid gevonden om dat op te pakken.

Botanische Tuinen

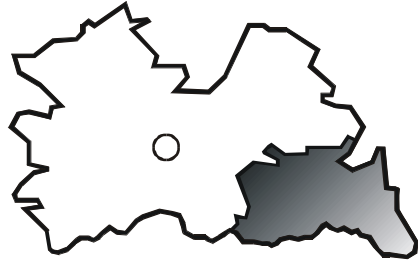
De bezigheden op de Botanische Tuinen op De Uithof worden met name gedragen door Frank Sidler. De ijsvogelwand staat inmiddels, maar heeft zeker onderhoud nodig. Ook de nestkasten moeten periodiek gecontroleerd worden op aanwezige jonge vogels, zodat de ringer gewaarschuwd kan worden. Ook de voedersilo's moeten in de winter worden bijgevuld en schoongemaakt. De tuin is een prachtige oase van rust te midden van de drukte in De Uithof en als vrijwilliger krijg je een gratis toegangspas.

Oproep

Eigenlijk zou het heel prettig en noodzakelijk zijn als iemand ons wil komen helpen in onze coördinatiegroep om iets "duidelijker" aanwezig te kunnen zijn. We vragen uitdrukkelijk om versterking uit de omgeving van De Bilt en Zeist, zodat we ook meer met onze projecten uit de voeten kunnen. We stellen ons voor om vooral in het veld te vergaderen, zodat de vogels steeds in het zicht blijven.

Afdeling Driebergen/Doorn

Het afgelopen jaar hebben we één lezing gehad. Van de tien geplande excursies werd er één niet gehouden vanwege de erbarmelijke weersomstandigheden, die zo typerend waren voor dit lange en koude eerste halfjaar. In het broedseizoen is Walenburg op minder algemene broedvogels geïnventariseerd, hebben we kunnen constateren dat de kerkuilen een dieptepunt hadden in hun reproductie, deden we mee aan de winterroofvogeltelling en hadden we een gesprek met Staatsbosbeheer over de bomenkap op het Leersumse Veld die voor een deel in het broedseizoen plaatsvond.

Lezing

De lezing over de Eempolder van Celine Roodhart was een succesverhaal over de maakbaarheid van een weidevogellandschap met uitzicht op broedsucces. Ruim honderd grutto-territoria, meer dan tien kemma-broedsels en veel broedende eendensoorten komen niet zomaar in die polder verzeild.

Het grondwaterpeil met geautomatiseerde molentjes (zonnepanelen) en dammetjes onderhouden is een belangrijke eerste vereiste voor een vriendelijk broedhabitat. Zo weinig mogelijk paaltjes en al helemaal geen bomen voor hongerige kraaien zijn zeker zo belangrijk. Het weghouden van de vos speelt een rol, en als er eenmaal pullen rondlopen worden hun kansen om te overleven snel groter bij de daar toegepaste graslandeconomie. Geen extreem dichte raaigrasweiden. Tenslotte een maaibeheer dat zo geregisseerd is dat er altijd schuilmogelijkheden overblijven. Het is te hopen dat dit evenwicht tussen economisch rendement en toch weidevogelvriendelijkheid stand kan houden.

Excursies

De Zuidholland-Zeeland-excursie was apart door de koude oostenwind met een gevoelstemperatuur van min twaalf. Het spektakel van zo'n 500 zwarte zee-eenden, zo'n honderd brilduikers, een kuifduiker en roodkeelduikers veroorzaakte genoeg adrenaline om op temperatuur te blijven. Zwarte ruiters, lepelaars en tien tureluurs bij elkaar in een kwelsloot konden we vanuit een warm voertuig zien wroeten. Voor een jagende ruigpootbuizerd en een havik boven de duinvlakte van Kwade Hoek moesten we evenwel weer flink lopen.

Bij de zondag-excursie van 24 februari op het landgoed Noordhout wandelden we in twee groepen door vier centimeter net gevallen sneeuw. Een houtsnip aan de

voet van het eoduct, kruisbekken en een kekkerende havik waren uitzonderingen op een verder rustige, maar door de sneeuw zeer bijzondere vogelwandeling. Het geluidenspektakel was een factor tien minder dan drie dagen eerder.

Het Leersumse Veld bleef op zondag 10 maart door ons onbelopen. Ergens op die zondag maakt het KNMI het record van meer dan vierentwintig uur aaneengesloten regenval bekend voor dit gebied. Dat wilden we niet in het veld meemaken.

De Eempolder-excursie van zaterdag 13 april was met de lezing van Celine Roodhart goed voorbereid. In een rondwandeling van ruim drie uur door de Noordpolder en langs de Maatpolder kregen we niet alle 59 soorten in beeld, maar zagen we het verhaal van de lezing terug in het landschap.

De Biesbosch Noordplaat (12 mei) was een excursie met een kleine tachtig soorten en een hoog dwaalgehalte. De drie noordelijke polders waren in verregaande staat van herinrichting. Dat maakte het navigeren extra aantrekkelijk en avontuurlijk. Zwartkopmeeuw, Cetti's zanger, slechtvalk en visarend waren aan ons gezelschap wel besteed. We bleven ook oog houden voor het kleine werk, zoals ge kraagde roodstaart, spotvogel, nachtegaal, kleine plevier en snor.

Cetti's zanger - Hans van Zummeren

De avondexcursie op de Leusderheide (7 juni) stond onder leiding van Bert van 't Holt. Bij de inschrijving was een maximum gesteld aan het aantal deelnemers. Daardoor moesten we vier deelnemers afwijzen. Ondanks deze heftige ingreep bestond het gezelschap toch nog uit 25 vogelaars. Twee houtsnipmannen in elkaars fly-zone waren de opmaat naar een vlinderende nachtzwaluwvoorstelling compleet met "noknok"-geluid en de voordracht van een in frequentie afnemend "flapflapflap".

De Groene Jonker-Waverhoek tocht (29 juni) was met 16° Celsius niet echt een zomerexcursie. De blauwborsten, rietzangers en snorren lieten zich gelukkig wel zomers gelden. De rondwandellende pullen van de kluut foerageerden alsof ze dat al jaren zo deden, maar het grappigst was de bruine kiekendief, die tegen de opgestuwde luchtstroom over de Botsholsedijk al biddend de torenvalk imiteerde.

De Amerongse Bovenpolder en Everdinger Waarden excursie (8 september) hebben we toch door laten gaan. Wel hebben we, geïnspireerd door de overvloedige regenval in de nacht, de bestemming Everdingen veranderd in De Schammer bij Leusden. Hierdoor bleven we dichterbij huis voor het geval de regen ons zou noodzaken om tijdig te stoppen. Om tien uur werd het droog. We hadden dertien niet alledaagse soorten uiteindelijk op onze lijst van 53. Waterral, porseleinhoen en blauwborst in één kijkerbeeld zal mede te danken zijn geweest aan de rust, die het gevolg is van een zondagochtend met regen. Verder liepen ook bontbekplevier en gestreepte strandloper zomaar door een moerasje langs de A-28 (De Schammer). Onzekerheid was er of er nu een Temmincks of kleine strandloper tussen de watersnippen op een slikje vertoefde.

Flevo zuid-west, Lepelaarplassen en kwelplas waren de doelen van deze excursie (8 oktober), waarbij we hoopten een staartje zwaluwtrek en in het algemeen trek van enig volume te zien. Geen zwaluw gezien en evenmin piepers van welke soort dan ook. Wel elf eendensoorten, waaronder de rosse stekelstaart en een grote concentratie zilverreigers (28) in een hoek van een Lepelaarplas. Rondsnoerende ijsvogels maakten dat het verblijf in de kijkhut met een gepast minimaal geluidsniveau voorbijging.

De enige soort die zich in ochtendgebeuren talrijk en zichtbaar verplaatste, was het baardmannetje. Telkens als een groepje zich fladderend uit het riet verhieft, was het een gekwetter van jewelste. Zo konden we telkens de plek waar een groep even later ingevallen was in de kijker nemen. En met succes.

De laatste excursie, naar Arkemheen-Schuitenbeekdelta (24 november), bracht ons duizenden goudplevieren, tientallen kemphanen en de winterse beelden van kleine zwanen, grote zaagbekken en jagende nonnetjes. In de polder tussen de duizenden smienten en vele kieviten ook nog een nauwelijks boven het gras uitkomende bonte strandloper. Arkemheen is een fantastisch vogelparadijs in de winter.

Kerkuil

Op het grondgebied van Driebergen en Doorn zijn een kleine dertig kerkuillocaties, die we elk jaar monitoren. In geen twintig jaar heeft hier het breedseizoen zo'n dieptepunt gekend. Slechts drie jongen hebben we vast kunnen stellen. Ook in De Betuwe en langs de grote rivieren was het niet veel beter. Wel veel territoria bezet door een paar, maar tot broeden kwam het hoogst zelden. Illustratief is dat op een locatie waar 22 jaar onafgebroken gebroed werd, het familieleven van deze uil tot stilstand is gekomen. We wachten af hoe de landelijke cijfers zullen uitpakken. Er kunnen grote regionale verschillen zijn.

Bomenkap Leersumse Veld

Vellingen en de onrust die dat met zich brengt, is in een broedseizoen, als vogels terreingebonden zijn, fnuikend voor broedsucces. Omdat op het Veld in maart kapwerkzaamheden aan naaldbomen gepland waren en uitgevoerd zijn, zijn we met Staatsbosbeheer (District Utrecht) een gesprek aangegaan. Staatsbosbeheer zegt volledig binnen de wet te blijven. Die Faunawet is in z'n handhaving ingewikkeld. Er is een gedragscode die ruimhartig is voor naalddhout en populierenhout oogsten in het broedseizoen. Over de precieze invulling van de gedragscode zijn Vogelbescherming en bosbeheerders het nog niet eens. Voorlopig wordt er ook in het broedseizoen gekapt. Wij zijn er nog niet klaar mee.

Schuitenbeekdelta - Maria Veeken

Winterroofvogeltelling

Tijdens de winterroofvogeltelling telden we ruim vijftig buizerds in blok 64 en 65 (Doorn-Langbroek). Dat is een goed gemiddelde van wat we andere jaren ook telden. Daarnaast werd er één slechtvalk en één havik opgemerkt, geen sperwers, torenvalken, smellekens of blauwe kiekendieven. Interessant waren de waarnemingen van schaarse soorten zoals de tachtig Indische ganzen boomgaarden in Cothen, een groep van veertig veldleeuweriken en een raaf.

Inventarisatie Walenburg

Toon van der Sande en Sjef ten Berge hebben gezamenlijk de rondes gedaan. Het was weer een genoegen om de recordaantallen sprinkhaanzangers (9) te horen. Soorten als roodborsttapuit, goudvink, spotvogel, kleine karekiet en bosrietzanger naast buizerd, boomklever en boompieper zijn afspiegelingen van de terreinvariatie. Bijzonder was het om weer eens een matkop in het broedseizoen te registreren. Deze langetermijn-inventarisaties staan los van het nieuwe Atlas-project.

Afdeling Nieuwegein/IJsselstein

Coördinatiegroep

De coördinatiegroep bestond begin 2013 uit 6 leden. Vier leden hadden in 2012 besloten om in maart 2013 uit de coördinatiegroep te treden te weten: Michiel van Vliet, Tanny Hiemstra, Bert van den Broek en Fia Verhoef. Marie-José Sniijders en Hans Verdouw hebben zitting genomen in de coördinatiegroep.

Excursies en activiteiten

In januari/februari is er deelgenomen aan de midwintertelling en roofvogeltelling. Er zijn excursies georganiseerd naar: De Groene Jonker, Wapserveld, Fochteloërveen en Diependal, Leersumse veld en Amerongse Bovenpolder, Pier van IJmuiden en de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden. In maart is er onderhoud gepleegd aan de oeverwaluwwand.

Milieu Educatie Centrum (MEC)

In het MEC zijn dit jaar weer twee openbare lezingen georganiseerd: in februari over Spitsbergen, door Phil Koken, en in november over Costa Rica, door Marc van Leeuwen. Beide lezingen waren erg boeiend en werden goed bezocht.

De gemeente heeft in het MEC de wisselende tentoonstellingen vervangen door een semi-permanente tentoonstelling over duurzaamheid. Op de openingsdagen kunnen kinderen aan de hand van een "natuurkwartiertje" rond enkele duurzame thema's van alles doen, onderzoeken en maken. Vrijwilligers van de Vogelwacht hebben een tiental zondagmiddagen deze tentoonstelling bemand, waarvoor onze hartelijke dank!

Op het MEC-terrein zijn door de Vogelwacht elf nestkasten opgehangen. Bij nestcontrole is er bij negen nesten broedmateriaal aangetroffen. Twee kasten moeten nog gecontroleerd worden. Dat wordt in het voorjaar meegenomen, vóór het broedseizoen begint.

Diversen

De Golfclub Nieuwegein heeft aan de Vogelwacht gevraagd om het golfterrein jaarlijks te inventariseren. Daarmede voldoet de club dan aan het z.g. "commitment to green". Ben Hermans zal deze klus op zich te nemen.

Omdat de gemeente Nieuwegein toestemming heeft gegeven tot het organiseren van activiteiten bij de wielerveding, hebben enkele mensen namens Vogelwacht en op persoonlijke titel een bezwaar ingediend en nog wat inventarisaties gedaan op het betreffende terrein. Dit werd ondersteund door IVN en Groen Links. Er zijn naar de organisatoren van het evenement wat wensen kenbaar gemaakt die tot tevredenheid opgepakt zijn. Monique Kersten heeft zich mede namens de Vogelwacht ingespannen.

Tureluur - Rob Borst

Vanwege de voorgenomen massale bomenkap (1300 bomen) in IJsselstein hebben Everdien Smeenk en Tanny Hiemstra zich ingespannen en namens de Vogelwacht een brief naar de gemeente IJsselstein gestuurd. De gemeente IJsselstein wil met het project "Een andere kijk op groen" de inwoners mee laten praten en denken over veranderingen in de buitenruimte. De definitieve besluitvorming omvorming openbare ruimte wordt medio 2014 genomen.

In april is gebleken dat het vogelbroedterrein achter Jack's Grill House eenvoudig toegankelijk was voor publiek. Destijds is met de gemeente besproken dat het terrein ontoegankelijk zou zijn. Op aandringen van Vogelwacht en IVN zijn er maatregelen getroffen om het weer ontoegankelijk te maken.

De gemeente Nieuwegein heeft in het herziene bestemmingsplan Blokhoeve een wandelpad gepland door het bosje Blokhoeve. Hierdoor zou een brede zone populieren moeten worden gekapt, wat desastreuze gevolgen voor het bosje zou hebben. Dickie Mooiweer heeft namens de Vogelwacht samen met IVN en ondersteund door Groen Links bezwaar ingediend. Het uiteindelijke resultaat is dat het geen doorgang heeft gevonden.

Woord van dank

Zonder vrijwilligers en behulpzame leden zouden verschillende activiteiten geen plaats hebben kunnen vinden. Langs deze weg wil ik iedereen bedanken die zich ingezet heeft bij: bezetting MEC, adviezen aan gemeente, excursies leiden en of andere activiteiten.

Afdeling Utrecht-stad

In het afgelopen jaar werd de afdeling Utrecht-Stad gedraaid door een kerngroep van vier mensen. Alex Testor kwam de groep versterken, waar we erg blij mee waren. Daarnaast zijn Guus Peterse, Alfred de Weerd en Jeroen Steenbergens actief.

Naast het gebruikelijke, maandelijks excursieprogramma hielden we ons bezig met een aantal onderdelen. Zo was er

een klankbordgroep rondom eventueel te plaatsen windmolens bij Lage Weide, waar Guus deel aan had. Er waren voorjaarsexcursies waar onze expertise bij werd gevraagd, vanuit bewonersgroep Wilhelminapark (al een jarenlang gebruik), werkgroep Bloeiendaal. Ook bereikten ons enkele verzoeken van studenten journalistiek, die een item over stadsvogels maakten voor lokale televisie. Jeroen leidde een cameraploeg rond in een ijzig Nieuw Wulven (half april!) om een filmpje te maken over broedvogelinventarisatie (moest in de zomer worden uitgezonden, moest er zomers uitzien...). Ook namen we weer deel aan de Roofvogeltelling en hielden contact met de vanuit Vogelbescherming actieve stadsvogelwacht.

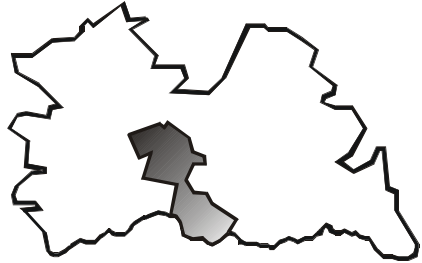
Gedurende de laatste maanden zijn we hard aan de gang gegaan met een beginnerscursus vogels kijken. Deze cursus moet in het voorjaar van 2014 gegeven gaan worden. De voorbereidingen zijn in een gevorderd stadium.

Dan het excursieprogramma: de excursies werden goed bezocht met meestal zo rond de 10 deelnemers met uitschieters naar bijna 20. Ik noem enkele excursies: we begonnen het jaar met de traditionele IJmuiden-excursie met de even traditionele kuifaalscholver. In februari bezochten we de Zuid-Hollandse Delta, waar we bij De Kwade Hoek ijsgorzen vonden. In maart bleek de Eempolder vooral nog erg koud en bleken de voorjaarsvogels hun komst uitgesteld te hebben. In April bleven we dicht bij huis: we bezochten Beukenburg en de Stulp en zagen o.a. kleine bonte en zwarte specht.

In mei bezochten we in de ijzige kou de Zuid-Hollandse Eilanden, hiervan heeft eerder in *de Kruisbek* een verslag gestaan. Leuke soorten toen waren: strandplevieren, dwergsterns, een terekruiter en Noordse nachtegaal.

Juni bracht een avondexcursie richting de Flevopolder: we begonnen toen met een bezoek aan het prachtig zichtbare nest van een paartje zeearend in het Roggebotzand, later die avond hoorden we in de Flevo de kwartelkoning.

In augustus gingen we naar de Bovenmeent waar we prachtig porseleinhoen en waterral zagen. Bij het Eemmeer zagen we flinke groepen casarca's, waarbij nog zal moeten blijken waar ze vandaan komen.

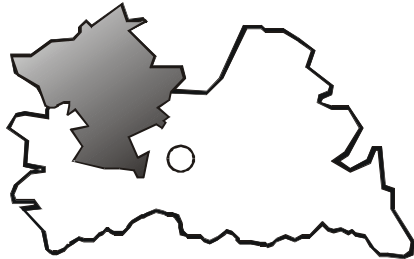
We bezochten dit jaar zelfs twee keer Texel. In september troffen we het met onder andere een Aziatische roodborsttapuit, bladkoning en een juveniele roodpootvalk. Oktober bracht het Dutch Birding Weekend waar wij dit jaar "slechts" één dag aan mee deden. Helaas viel deze dag vooral erg in het water. Door harde wind en continue regen was er nauwelijks te vogelen, enkele houtsnippen uit zee waren de hoogtepunten.

In november brachten we een bezoekje aan het Gooi. We zochten in de Eempolder tevergeefs naar velduilen, maar zagen wel fraaie baardmannen. Een bezoekje aan de Tafelbergheide leverde prachtige vergezichten, maar geen klapekster op.

We sloten het jaar af met een excursie richting Zuidwest-Friesland. Onderweg deden we eerst Zwolle aan voor de daar verblijvende sperweruil, die zich prachtig liet zien. Friesland bracht flinke groepen kleine rietganzen en een flinke groep sneeuwgorzen.

Zo is het jaar rond en zullen we het nieuwe jaar weer starten met een eerste bezoek aan de Zuidpier van IJmuiden. Sommige tradities moet je koesteren.

De afdeling Vechtplassen heeft ook afgelopen jaar verschillende activiteiten achter de rug: excursies, een terugkomavond voor cursisten, vogeltellingen en het plaatsen en onderhouden van nestkasten. Hierna wordt ieder onderwerp kort aangestipt.

Excursies

We organiseerden dit jaar 11 excursies in ons eigen land en één meerdaagse excursie naar Helgoland. Het gemiddelde aantal deelnemers aan de excursies bedroeg 10 personen. Dit betekent dat de animo voor deze activiteit al enige jaren op hetzelfde niveau is. Uitschieters in positieve zin waren de (thema)excursies naar de bosuilen van Haarzuilens, het Landje van Geijssel en Beukenburg met respectievelijk 35, 20 en 15 deelnemers. De excursie naar de bosuilen organiseerden we samen met het IVN Vecht & Plassengebied. In totaal waren er die avond circa 80 deelnemers waarvan er 35 zich bij ons hadden opgegeven.

Negatieve uitschieters waren de excursies naar Fochterloërveen en Texel met vijf en zes deelnemers. Beide keren was het slecht weer. Om die reden wijzigden we de excursie naar het Fochteloërveen in een excursie naar de Waverhoek en Zeist, wat ons toch leuke vogelsoorten opleverde als steltkluut en bijeneter!

Ook op de andere excursies zagen we leuke vogelsoorten als bokje, ijsvogel, Cetti's zanger, blauwborst, beflijster, visarend en smelleken.

De meerdaagse excursie naar Helgoland was een doorslaand succes. De excursie was snel volgeboekt. De 20 deelnemers hebben een prachtig weekend gehad. Met mooi weer werden diverse bladkoninkjes, steltlopers, jan-van-genten, drieteenmeeuwen en zehonden gezien. Wij willen in het bijzonder Bernadette Huisman bedanken voor het organiseren van deze excursie. Zij had het tot in de puntjes zeer goed verzorgd. Bernadette, nogmaals super bedankt voor het vele organisa-

tiewerk waardoor een ieder in de watten is gelegd en het weekend al bij voorbaat geslaagd was!

Verder bedanken we natuurlijk ook de excursieleiders Richard Pieterse, Michael Kars en Jack Folkers. Zij zorgden er voor dat de nodige vogels werden gespot en op naam gebracht. Volgens de deelnemers smaakte deze meerdaagse excursie naar meer. Dus wie weet in de toekomst?!

Terugkomavond en excursie cursus vogels kijken en herkennen

Op 13 maart verzorgden we een terugkomavond voor de deelnemers aan de cursus vogels kijken en herkennen die we in het voorjaar van 2012 organiseerden. Tien mensen hebben die avond en tijdens de reguliere excursie naar het Landje van Geijssel hun vogelkennis weer wat kunnen opfrissen.

Vogeltellingen

De afdeling is ook druk met tellingen. Zo telt Hans Russer al jaren de zeldzame broedvogels in en rond de Tienhovense Plassen. Jack Folkers, Richard Pieterse, Gerhard Overdijkink en Cora Kuiper inventariseren broedvogels in de Bethunepolder. Ook dit jaar was de medewerking van enkele landeigenaren in de polder, te weten Bart en Willem van der Linden, Hans de Groot, Staatsbosbeheer en niet te vergeten Waternet (Nico Bouman), van onschatbare waarde. Wij willen deze mensen en organisaties dan ook hartelijk bedanken voor hun medewerking.

Gerhard Overdijkink en Bert van Dillen telden in het kader van het SOVON-project Meetpunt Urbane Soorten (MUS) voor het vijfde jaar de vogels in het postcodegebied "3602".

Nestkasten

De nestkasten die we in 2012 hebben geplaatst, waren dit jaar niet erg succesvol, waarschijnlijk door het koude en natte voorjaar. De kerkuilen hadden gelukkig wel jongen (3), maar geen steenuil en andere leuke soorten dit jaar.

De nestvlotjes voor de zwarte sterns hebben we overhandigd aan Natuurmonumenten omdat de Veenderij op dit moment onvoldoende geschikt is om deze prachtige moerasvogels onderdak te bieden. We hadden ook een nestkast voor kerkuilen over en die hebben we gegeven aan het IVN in Woerden.

Zwarte stern - Bert Geelmuijden

Coördinatiegroep

De coördinatiegroep vergaderde dit jaar zesmaal, waarvan eenmaal met een afvaardiging van het bestuur. De coördinatiegroep bestaat eind 2013 uit de volgende leden: Cok Augustinus, Cora Kuiper, Richard Pieterse, Gerhard Overdijkink, Michael Kars en Bert van Dillen.

de Kruisbek

Vogelwacht Utrecht 55 jaar, dat was de rode draad in de 5 *Kruisbekken* van 2013. Met een totaal van 236 pagina's waren deze nummers zeer goed gevuld (gemiddeld 47 pagina's). Een nieuw record, zelfs meer dan in het succesjaar 2012 (totaal 224 pagina's). Ook de inhoud geeft aanleiding tot tevredenheid.

Het themanummer (Kruisbek 1) "NIEUWE NATUUR IN UTRECHT" schonk aandacht aan De Schammer en Bloedaal bij Amersfoort (Chris Bakker, Leoni Heijman en Paul Lindhout), Willeskop in de Lopikerwaard (Nico de Bruin), de Amerongse Bovenpolder (Ted Hoogendoorn), het weidevogelreservaat in de Eempolders (Celine Roodhart) en heideherstel in de provincie Utrecht (Bert Geerdes en André van Keken). Allemaal nieuwe natuur die in onze provincie wordt ontwikkeld.

"ECODUCTEN, VOOR NATUUR MET TOEKOMST" (Kruisbek 2) heet het artikel van Chris Klemann over de Utrechtse ecoducten. In dit nummer tevens de eerste afleveringen van 2 jubileumrubrieken, "Nostalgie" (diverse auteurs) en "Uit de oude doos" (Jan van Nes).

Hierop sluit Kruisbek 3 mooi aan met "DE VOGELWERELD IN DE PERIODE 1970-2011", een natuurhistorische schets van Luuk Draaijer van zijn woonplaats Maartensdijk en omgeving. In nr. 4 schetst André van Kleunen de opkomst van de halsbandparkiet in Nederland en Utrecht en Frank Sidler doet in nr. 5 verslag van de midwinter roofvogeltelling.

Bram Rijkse was in 2012 al begonnen met de serie "HET HERKENNEN VAN GROTE MEEUWEN". Hij rondde afgelopen jaar af met de afleveringen 3, 4 en 5. De hele serie is ook terug te vinden op onze website via de optie "Bibliotheek" en daarna doorklikken op "Determinatie". Daarnaast verzorgde Nils van Duivendijk twee maal een determinatierubriek en schreef Henk Lichtenbeld over het ringen van raven en lechvalken.

Opvallend was dat het genre excursieverslag een revival beleefde. We bedanken alle auteurs en hopen dat deze trend zich voortzet.

Tenslotte bedanken we onze vaste kopijleveranciers Guus Peterse (Scharreleieren), Toon Vernooij (In het kort), Frank Sidler (Voor u gelezen en Boekbespreking) en alle fotografen.

